

27.2. 2001 - Forslag til tilplantning efter stormfald

1. OVERORDNEDE KOMMENTARER	2
1.0 Eksotisk nåletræ	2
1.1. Forkulturer	3
1.2. Naturlig opvækst	4
1.3. Invasive eksotiske arter	5
1.4. Efterladelse af dødt ved	6
2. KOMMENTARER TIL DE ENKELTE SKOVE/DISTRIKTER	6
1.5. Aabenraa Statsskovdistrikt	6
Generelt	6
Lerskov Plantage	7
Rugbjerg Plantage	7
Bommerlund Plantage	7
Torp plantage	8
Årtoft Plantage	8
1.6. Gråsten Statsskovdistrikt	8
Kelstrup Plantage	8
1.7. Randbøl Statsskovdistrikt	9
Gødding Skov	9
Engelsholm Skov	9
Frederikshåb Plantage	10
1.8. Lindet Statsskovdistrikt	10
Generelt	10
Hønning Plantage	11
Lovrup Skov	11
Råbjerg Plantage	12
Arrild Plantage	12
Renbæk Plantage	12
Lindet Skov	12
Stensbæk Plantage	12
Varming og Nørbæk plantager	13
Resterende arealer	13
1.9. Haderslev Statsskovdistrikt	13

Nepenthes vil gerne indledningsvis rose det flotte og gennemarbejdede materiale der er sendt til høring, samt den usædvanligt lange høringsfrist der har tilladt en grundig gennemgang af høringsmaterialet.

Der er mange meget positive elementer i den tilplantningsplan der er blevet sendt rundt, der er blevet lagt vægt på hjemmehørende arter, større andel af løvtræer, blandingsbevoksninger og en forbilledlig respekt for kontinuiteten af de naturskogsarealer der findes i det syd og sønderjyske.

Men vanen tro har Nepenthes en række punkter hvor foreningen mener at tilplantningsplanen kunne forbedres. Nepenthes' kommentarer til forslaget vil blive inddelt i en overordnet del og en mere detaljeret del med kommentarer til de enkelte distrikter/skove.

1. Overordnede kommentarer

1.0 Eksotisk nåletræ

Der er flere grunde til at Nepenthes mener at der stadig plantes for meget eksotisk nåletræ. Først og fremmest er der på de arealer hvor der planlægges blandede nåletræsbevoksninger ingen udsigt til en økonomisk gevinst ved intensiv skovdrift med hovedvægt på eksotiske arter.

Vi har derfor svært ved at forstå hvorfor der til stadighed tilplantes mange arealer med hovedvægt på rødgran og sitkagran, der hverken er kendt for robusthed over for orkaner, positiv indvirkning på biodiversitet og jordbund eller forøgelse af skovenes herlighedsværdi. Det er tilmed et spørgsmål, om ikke den fortsatte massive brug af rødgran og sitkagran er i direkte modstrid med intentionen i stormfaldsloven.

Nepenthes har svært ved at se logikken i at Skov og Naturstyrelsen arbejder på at private skovejere skal genopbygge deres skove med robuste og stabile træarter, når der samtidig stadig bliver plantet rødgran og sitkagran i stor stil på statskogsarealerne - hvordan det hænger sammen kunne Nepenthes godt tænke sig at få en forklaring på.

Samtidig er det Nepenthes' klare mening at plantning af kulturer med hovedvægt på de to nævnet Picea arter direkte er ulovligt i henhold til bestemmelserne i skovloven. Det er for længst bevist at især sitkagran har en yderst uheldig påvirkning af jordbunden igennem mobilisering af metaller og næringsstoffer som følge af ekstrem forsuring af joden og deraf følgende udvaskning til grundvandet. Dermed lever bevoksninger med hovedvægt på rødgran og sitkagran ikke op til kravet i skovloven om at skovdriften skal opretholde og forbedre dyrkningspotentialer.

Hvis der skal plantes eksotiske arter, så ville det efter Nepenthes' mening være mere fornuftigt at satse på arter der gavner stabiliteten, herlighedsværdierne og miljøet. Det kunne f.eks. være de naturligt imprægnerede træarter med thuja, cypres og tsuga i spidsen. Selvom betingelserne måske ikke er ideelle på de enkelte arealer til en optimal vækst af disse arter, så mener Nepenthes at sidegevinsterne i form af miljøvenligt imprægneret træ, bedre beskyttelse af grundvandet og dyrkningspotentialer, samt mere varierede og stabile skove langt opvejer en mindre træproduktion på arealerne.

Som en hovedregel mener Nepenthes at der skal indgå mindst 50% hjemmehørende arter på bevoksningsniveau hvis stormfasthed, stabilitet og biodiversitet skal tilgodeses bedst muligt. Dette tal er bygget på især erfaringer fra England og Tyskland, der viser at løvtræer generelt er mest stormstabile, specielt de arter der er tilpassede det lokale klima dvs. hjemmehørende arter.

Det vil i den forbindelse være af stor betydning hvis der indgår en højere procentdel af andre hjemmehørende arter end eg og bøg, også som hovedtræarter, for at give et mere varieret skovbillede. Det er selvfølgelig meget positivt at der indblandes et element af andre hjemmehørende arter i nogle af bevoksningerne og selvfølgelig i indre og ydre skovbryn - det er bare langt fra nok set i lyset af disse arters næsten totale fravær i danske skove, især i statsskovene.

1.1. Forkulturer

En del arealer tilplantes med forkulturer for at skabe et skovklima der tillader senere indplantning af eksempelvis bøg og douglas, hvilket muligvis er fornuftigt nok, hvis man da

insisterer på at tid er en vigtig faktor når fremtidige skove planlægges. Hvad Nepenthes ikke forstår er, at distrikterne dermed bruger en mindre formue på at plante arealer til med granskov for senere at udsætte dem for "barnemord" når der efter 15-25 år skal indplantes andre arter, det gør under ingen omstændigheder skovdriften mere rentabel.

Det er komplet uforståeligt, at der på distrikterne ikke i stor stil laves forsøg med såning af billige forkulturer af primært hjemmehørende pionerarter som birk og skovfyr, der er tilpassede forholdene i Danmark, ikke medvirker til at forringe jordbunden og samtidig gavner den hårdt trængte biodiversitet i de danske skove. Vores forbindelser inden for skovbruger kredse har desuden gjort Nepenthes opmærksom på, at der faktisk er mulighed for en klar økonomisk gevinst i forhold til en plantet forkultur af gran, da den indtægt der ville komme fra tyndingerne i de såede bevoksninger, ville være højere end fra de plantede, samtidig med at udgifterne både til plantning og pleje har været på et absolut minimum. Indtægterne fra pejsebrænde og sankning ville ryge lige ned i foret på Skov og Naturstyrelsen.

Efter Nepenthes' mening er der i forbindelse med sådanne forsøg alt at vinde og absolut intet at tabe. Hvis forsøgene ikke lykkes, så kan der altid på et senere tidspunkt gribes til de kendte og gennemprøvede metoder som at plante eksotiske arter. Det eneste det vil koste samfundet, er lidt ekstra tid før de nye skove dukker op. Samtidig vil sådanne forsøg være med til at vise vejen for skovrejsning i fremtiden, ikke bare i statsskovene men i høj grad også i private skove.

1.2. Naturlig opvækst

Set i lyset af den generelle mangel på naturskove i Danmark, ville det være et stærkt signal fra Skov og Naturstyrelsen, hvis der i langt højere grad blev udlagt arealer til naturlig succesion, specielt i forbindelse med de eksisterende naturskove arealer. Hvis der på sådanne arealer kommer en massiv opvækst af eksotiske arter kan man på sigt ved at hugge for de hjemmehørende arter få en blandet naturskov af hjemmehørende arter evt. med et element af eksotiske arter. Det er billigt og det gavner i høj grad biodiversiteten på længere sigt. Det vil også være gavnligt for Danmarks efterhånden noget blakkede image i udlandet at i det mindste statsskovene gør noget for at øge arealet med naturlig skov i

Danmark. Nepenthes har tidligere foreslået i forbindelse med stormfaldsloven, at mindst 10% af de stormfældede arealer skal udlægges til naturlig succesion, men det var primært møntet på de private skove, i statsskovene ville det bestemt være på sin plads at satse endnu højere.

1.3. Invasive eksotiske arter

Sidst men ikke mindst vil Nepenthes gerne gøre Skov og Naturstyrelsen opmærksom på at det muligvis er i modstrid med artikel 8 (h) "Prevent the introduction of, control or eradicate those alien species which threaten ecosystems, habitats or species" i Biodiversitetskonventionen, at der plantes sitkagran og bjergfyr i Danmark. Som det tydeligt fremgår af ordlyden i dette høringsmateriale så har både sitkagran og bjergfyr et betydeligt selvforyngelsespotentiale, hvilket Nepenthes tolker som et udtryk for at de trives fint i Danmark, og kan sprede sig til naturlige habitater, der dermed forringes.

Nepenthes har ikke kendskab til undersøgelser af sitkagrans rolle som invasiv eksotisk art i Danmark på linie med eksempelvis bjørneklo, men Nepenthes mener at Skov og Naturstyrelsen skulle undersøge konsekvenserne af nye tilplantninger af de to arter inden kulturerne anlægges. Vi har kendskab til at sitkagran regnes for en invasiv art i Vestnorge, dvs. under klimaforhold og jordbundsforhold der er sammenlignelige med den vestlige del af Danmark, hvilket umiddelbart giver anledning til bekymring.

Bjergfyr er almindelig kendt som en meget aggressiv invasiv eksotisk art i alle hedeområder i vestjylland, derfor mener Nepenthes ikke at der burde herske nogen tvivl om at der er i strid med biodiversitetskonventionen at plante bjergfyr i Danmark. Nepenthes vil hermed gerne tilbyde assistance i forbindelse med at undersøge hvilke erfaringer der findes mht. eksotiske træarters potentiale som invasive arter i Danmark.

Nepenthes nævner ikke rødgran og ædelgran i denne forbindelse, fordi disse to arter ikke er fremmede for den danske natur på samme niveau som eksempelvis sitkagran, da begge arter før har optrådt naturligt i Danmark, og flere steder i Europa optræder sammen med arter der er hjemmehørende i Danmark. De udgør derfor sandsynligvis ikke nogen akut trussel for danske habitater eller biodiversiteten i Danmark.

1.4. Efterladelse af dødt ved

Nepenthes har før været fortaler for at der selv på stormfældede nåletræsarealer skulle efterlades et antal døde træer, et antal på mindst 5 har været nævnt. Dette forslag blev dog forkastet pga. en påstået fare for spredning af forskellige patogener, typografbiller og diverse svampesygdomme.

Nepenthes har dog aldrig set nogen dokumentation for denne påstand, og vil derfor endnu engang foreslå at der efterlades træer til naturligt henfald. I det tilfælde at forslaget endnu engang bliver afvist med den begrundelse, vil vi meget gerne modtage den dokumentation, som vi må gå ud fra, at Skov og Naturstyrelsen i givet fald sidder inde med, således at vi ikke i fremtiden fremsætter forslaget igen.

2. Kommentarer til de enkelte skove/distrikter

1.5. Aabenraa Statsskovdistrikt

Generelt

-blandingstyper:

-i højere grad bruge blandinger med flere løvtræsarter end eg og bøg.

-undgå tilplantning af store arealer med næsten udelukkende eksotiske arter.

-andelen af nåletræer udgør stadig en alt for stor del, ca. 75%, hvor rødgran er dominerende med 42%.

-da den dominerende del af stormfaldet har været nåletræer, må det være fornuftigt at øge løvtræsandelen til mere end de 25% der foreslås.

-ingen nævneværdig udlæggelse af arealer til fri succession. Eneste område hvor der er en betragtelig udlæggelse til fri succession (Torp plantage) er der udsigt til råstofudvindelse på

disse områder. Det vil altså sige at det i et større perspektiv er mindre betydende.

-det ville være ønskeligt at skabe størrere sammenhængende løvtræsområder, i modsætning til den forelæggende plan hvor løvtræarealet er begrænset til randområder.

Lerskov Plantage

-68,6% nålertræer efter tilplantningen er alt for meget.

-området omkr. prøjsermosen fornuftigt behandlet med udlæggelse til "øvrige arealer" og øget ege-beplantninger.

-det øgede løvtræareal er ikke tilstrækkeligt, da egebeplantningerne begrænses til randområder. Det kunne være mere interessant at skabe nogle sammenhængende løvtræbevoksninger, hvor man i højere grad brugte flere løvtræarter. 1,7% andet løv er alt for lidt!

Rugbjerg Plantage

-78% nåletræer efter tilplantningen er efter Nepenthes' mening helt hen i vejret!

-ingen områder er udlagt til fri succession. Moseområdet i den nordlige del af plantagen burde omkranses af mere naturlig vegetation, hvorfor det ville være fornuftigt at udlægge kulturene 1-5 burde til fri succession.

Bommerlund Plantage

-79,5 % nåletræer efter tilplantningen er selvsagt endnu mere hen i vejret!

-ingen er ingen områder udlagt til fri succession. Det ville være fornuftigt udvide området omkring "Paradiset" ved at lade kultur nummer 4,5 og 6 henlægge til naturlig succession, og derved øge naturskovsarealet.

-udlæggelse af arealer til mose (kultur nummer 1,2 og 7) og arealer til slette (kultur 2 og 35) skal have ros med på vejen.

Torp plantage

-hjemmehørende arter vil efter tilplantningsplanen kun udgøre 22% af arealandelen, hvilket er alt for lidt!

Årtoft Plantage

-områder udlagt til naturlig tilgroning med fri succession udgør kun 8,8 ha.

-73% nåletræer efter tilplantningen er for meget.

-ellers i øvrigt den mest fornuftige plan for tilplantning i Aabenraa Statsskovdistrikt

1.6. Gråsten Statsskovdistrikt

Kelstrup Plantage

Der tilplantes i følge planen mange arealer med hovedvægt på eksotiske, ustabile og i naturhenseende uinteressante arter. Samtidig planlægges en del kulturer uden indblanding af hjemmehørende arter hvilket er uacceptabelt efter Nepenthes' mening. At jorden er velegnet til nåletræer, må vel betyde, at den også må være velegnet til skovfyr, der stadig efter tilplantningsplanen kun kommer til at udgøre sølle 1,6%.

Løvtræer indgår primært som holme og randområder omkring nåletræsbevoksninger, hvilket der efter Nepenthes' mening er en alt for begrænset brug af hjemmehørende løvtræer, større sammenhængende bevoksninger af løvtræer må og skal der også være plads til.

Kun 3.5 ha (3,25%) udlægges til naturlig tilgroning af skovfyr og eg i den centrale del af plantagen, hvilket vi mener er alt for lidt.

Det er fint at kultur nr. 34 skal hjælpe til med at fremhæve åen ved sparsom tilplantning af eg. Hvis man klods op ad denne kultur planlægger to kulturer (33 og 32) af udelukkende eksotiske nåletræerarter går noget af glansen dog af det ellers gode initiativ. Det samme er tilfældet med kultur nr. 24 hvor en stor nåletræsbevoksning planlægges ned til engområder langs åen! Den burde helt klart erstattes med løvtræ og evt. en plan

for ekstensiv græsning sammen med engområdet (jf. Punkt 5+6, bilag C). Hvis både mose- og åområderne bliver udlagt som urørte eller ekstensivt drevne naturområder vil det sikkert også gavne besøgstallet.

Kun 4 ha (3,6%) som naturlig tilgroning er uambitiøst.

1.7. Randbøl Statsskovdistrikt

Gødding Skov

De skovbevoksede arealer i Gødding skov var før stormfaldet overvejende domineret af nåletræskulturer, idet løvtræprocenten kun udgjorde 18%. I følge de fremlagte tilplantningsplaner vil løvtræernes andel øges, men det er iøjnefaldende, at nålebevoksningerne stadig vil være stærkt dominerende. Løvtræprocenten vil således kun udgøre 25% af det samlede skovbevoksede areal hvis denne tilplantningsplan følges. Denne andel er alt for lille, så det er uforståeligt, at det ikke er en større andel af de stormramte områder, der tilplantes med løvtræer. Udover de indplantede holme udgør løvbeplantningen kun godt 10% af det samlede tilplantningsareal og dette er overvejende som randbevoksninger.

Da Skov- og Naturstyrelsens har lagt op til at en større andel af skovarealerne skal beplantes med hjemmehørende træarter, må det anses for uhensigtsmæssigt at udplante så store mængder sitka- og douglasgran i de stormramte områder.

Engelsholm Skov

Det er positivt at se en skov, der i forvejen har en høj løvtræprocent, øger andelen af løvskov. Skoven kunne dog beriges ved at lade et eller flere områder henligge til naturlig tilgroning. Det kunne eksempelvis være i forbindelse med det nyudlagte engareal (mose).

Frederikshåb Plantage

Jordbunden i området er præget af flyvesand, og området havde øjensynlig ikke nogen synderlig høj produktion før stormfaldet. Det vil derfor være oplagt at beplante større dele af de stormramte områder med hjemmehørende træarter såsom eg, skovfyr, birk samt røn og lade andre områder henligge til naturlig tilgroning. Dermed opnåes en række sidegevinster ved skovdyrkningen der der kommer brugerne og biodiversiteten til gode samt øger skovens værdi.

Det skal nævnes at kun 0,7% af de stormramte områder planlægges udlagt til naturlig tilgroning - vi savner ord.

Frederikshåb Plantage bærer præg af at indholde en uhensigtsmæssig stor andel af ikke-hjemmehørende træarter. Tilplantningsplanen medvirker slet ikke i høj nok grad til at rette op på denne skæve fordeling, da der planlægges mange kulturer af primært douglas- og sitkagran.

Med hensyn til skovgrænsen mod Randbøl Hede vil det være et positivt tiltag, hvis de planlagte ege- og skovfyrbevoksninger efter en tilplantning med et lavt plantetal kan få lov til at udvikle sig frit, så der skabes glidende overgang fra hede til naturskov, hvilket vil øge områdets naturmæssige værdi. Eventuelt kunne et let græsningstryk medvirke til at skabe en interessant overgang mellem de to naturtyper, der på længere sigt kunne udvikle sig til noget der ligner den oprindelige natur i området.

1.8. Lindet Statsskovdistrikt

Generelt

Selvom Lindet Statsskovdistrikt på stort set alle områder viser rigtig gode takter, så er der et par punkter hvor der er plads til forbedringer.

Efter tilplantningsplanen vil der stadig plantes en ganske betydelig andel af rødgran og sitkagran, hvilket må siges at være en voldsom satsning set i lyset af det seneste stormfald.

Arealet med "andet løv" stiger kun fra 2,2 til 2,6%, hvorimod arealet med bøg fordobles og arealet med eg mere end fordobles. Ambitionsniveauet for at fremme de mere marginale løvtræarter er derfor efter vores mening sat for lavt.

Ikke alle planlagte bevoksninger har væsentlig andel af hjemmehørende arter, Nepenthes anbefaler mellem 20 og 50% på bevoksningsniveau, af hensyn til stormfasthed og bæredygtighed. Men det skal siges at planen for Lindet bestemt peger i den rigtige retning.

Forsøg med såede forkulturer savnes! Det kan både være hjemmehørende og eksotiske arter der benyttes til dette formål, men Nepenthes ser selvfølgelig helst at hovedvægten bliver lagt på de hjemmehørende pionerarter.

Selvom Lindet er duksen i feltet hvad angår naturlig tilgroning, så ligger det dog under det ønskelige set i lystet af de besparelser og gevinster det vil medføre i form af nul udgifter til kulturanlæg og gevinster i form af muligheden for udvidelser af de eksisterende naturskogsarealer.

Hønning Plantage

Meget flot tilplantningsplan, dog kunne der godt skrues op for ambitionsniveauet hvad angår udvidelse af det eksisterende naturskogsareal. Hvis der er muligt evt. igennem naturlig tilgroning af kultur nr. 2 der ligger klods op af arealet der er omfattet af naturskogsstrategien.

Lovrup Skov

Igen en flot plan, dog mener Nepenthes at der ikke udnyttes en oplagt mulighed for at udvide de eksisterende naturskogsarealer igennem naturlig succesion. De 30 ha der planlægges tilgroet naturligt, ligger jo alle indenfor eksisterende naturskogsbevoksninger, hvor naturlig tilgroning skal benyttes i henhold til naturskogsstrategien.

Den mest oplagte kultur hvor en forøgelse af naturskogsarealet virkelig ville være af stor positiv betydning er nr. 4 på 26,7 ha, dermed ville det samlede areal af naturskov med tiden komme op på over 100 ha. Forsøg med ekstensiv græsning i

forbindelse med den naturlige tilgroning ville være yderst interessant.

Råbjerg Plantage

Udmærket plan, specielt forsøget i afd. 415 ser vi frem til at se resultatet af. En let græsning ville gøre udviklingen på arealet endnu mere spænende.

Dog ville det være endnu mere spænende hvis der indgik en betydelig andel af hjemmehørende løv sammen med skovfyr i de resterende kulturer.

Arrild Plantage

Da plantagen i forvejen er meget domineret af nål ville det være fornuftigt at satse endnu mere på at øge arealet af løvtræe, ellers en meget fornuftig plan.

Renbæk Plantage

Bortset fra at der satses lovlig meget på de ustabile Picea arter som hovedtræarter en fornuftig plan. Lidt naturlig succesion ville være ønskeligt for at højne naturværdien af plantagen.

Lindet Skov

Bortset fra at der forspildes en oplagt chance for at øge arealet af naturskov ved at der ikke satses på naturlig succesion i andet end marginalt omfang, så er planen meget fornuftig.

Stensbæk Plantage

Der planlægges en stor andel af kulturer med hovedvægt på rødgran og sitka, hvoraf en del dog bruges som forkulturer for andre forhåbentligt stormfaste arter. Selv efter tilplantning med en stor andel af hjemmehørende arter, er det samlede resultat alt for lidt, blot 26%.

Forsøg med såning af forkulturer af primært hjemmehørende arter, mere vægt på løvtræarter og etablering af naturskavsarealer igennem naturlig succesion ville gøre planen meget bedre set ud fra et naturhensyn.

Varming og Nørbæk plantager

Meget flot plan, mangler blot noget naturlig tilgroning og såede forkulturer for at være helt i top.

Resterende arealer

Udemærket, blot skal det nævnes at det da må være muligt at plante andet en fyr på Rømø. Nepenthes kender til flere steder hvor eg klarer sig fint meget tæt på vesterhavet, sålænge der eksempelvis plantes pil i brynene mod vest. Det kan vel også lade sig gøre på Rømø?

1.9. Haderslev Statsskovdistrikt

Forslagene til skovrejsningsplan efter stormfald er generelt positiv læsning set ud fra et bæredygtigheds synspunkt. I alle skove øges andelen af løvskov betragteligt, og ofte med et betydeligt islæt af hjemmehørende arter. I drænedede områder gøres dræningen mindre intensivt og der skabes åbne områder, hvilket øger diversiteten af habitater i skovene og samtidig forøger naturværdien for de besøgende.

Anvendelsen af nåletræer, specielt rødgran, til genplantning bør tages til revision, især i områder hvor produktionen alligevel er ringe. Det er dog et positivt træk, at man ved genplantning med nåletræer lægger vægt på mere stabile nåletræsarter og blander flere arter i bevoksningerne. Dog mener Nepenthes at der skal indgå et element af hjemmehørende arter i alle bevoksninger, for at sikre stabilitet og øge naturværdierne.

Det fremgår ikke alle steder tydeligt, i hvor høj grad der iblandes andre arter i f. eks bøge- eller egebeplantninger. Det må tilstræbes at arealerne beplantes så variede som muligt.

På vegne af naturskovsgruppen, Nepenthes

Talsmand Jens Kanstrup